

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 649/2021-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíša a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom Mgr. Petrom Baranom, Nám. SNP 538/16, Stropkov, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Csp 204/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Csp 204/2017 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj jej právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresný súd Prešov **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **384,08 eur** a zaplatiť ich právnemu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 8. novembra 2021 domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom

pod sp. zn. 13 Csp 204/2017 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľka zároveň navrhovala prikázať okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov, uplatnila si primerané finančné zadosťučinenie v celkovej výške 5 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou podanou na okresnom súde 21. augusta 2017 domáhala od protistrany zaplataenia primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 299 eur, a to za porušenie povinnosti podľa § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov. K žalobe sťažovateľky sa žalovaná obchodná spoločnosť vyjadrila podaním datovaným 23. októbra 2017, ktoré bolo právnomu zástupcovi sťažovateľky súdom doručené 27. októbra 2017. Sťažovateľka nepovažovala za potrebné k vyjadreniu žalovanej predložiť repliku, pretože všetky skutkové a právne okolnosti zahrnula do podanej žaloby a tieto mala v úmysle prezentovať okresnému súdu na pojednávaní vo veci samej. Z dôvodu nečinnosti okresného súdu sťažovateľka 30. augusta 2021 podala predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v konaní. Predseda okresného súdu v odpovedi z 29. septembra 2021 sťažovateľke uviedol, že zákonný sudca postupoval v danom prípade v súlade s procesnoprávnymi ustanoveniami, ale bolo potrebné prihliadnuť na vysoký počet pridelených vecí, práceneschopnosť, ako aj mimoriadne opatrenia a obmedzenia súvisiace s pandémiou ochorenia COVID-19. Zároveň uviedol, že v danej veci malo dôjsť 28. septembra 2021 k verejnému vyhláseniu rozsudku. Sťažovateľka ale na záver uviedla, že napriek tomu jej ku dňu spísania ústavnej sťažnosti (4. novembra 2021) nebolo doručené žiadne rozhodnutie okresného súdu.

3. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je tvrdenie, že došlo k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a jej práva na rozhodnutie v primeranej lehote. Sťažovateľka poukázala na to, že v napadnutom konaní okresný súd okrem doručenia vyjadrenia žalovanej obchodnej spoločnosti sťažovateľke vo veci ani po vyše 4 rokoch od podania žaloby právoplatne nerozhodol. Aj keď z odpovede predsedu súdu vyplýva, že v danej veci malo dôjsť k verejnému vyhláseniu rozsudku, sťažovateľka ani jej právny zástupca na toto vyhlásenie predvolaní neboli, pričom napriek uplynutiu viac ako 30 dní od údajného vyhlásenia rozsudku tento rozsudok sťažovateľke ani jej právnomu zástupcovi ku dňu podania ústavnej sťažnosti doručený nebol, a teda dosiaľ nedošlo ani k právoplatnému ukončeniu konania.

4. Sťažovateľka sa domáhala aj finančného zadosťučinenia vo výške 5 000 eur, čo zdôvodnila tým, že ako „obyčajný občan“ pociťuje v napadnutom konaní výrazné stresové vypätie nielen z dôvodu neskúsenosti so súdnou mocou, ale aj zo skutočnosti, že sa púšťa do sporu s ekonomicky, právne a so spoločensky silnejším protivníkom na účely priniesť benefit aj pre ostatných spotrebiteľov v tom, že dodávateľ sa konania, ktorého sa dopustil proti nej, už proti ďalším spotrebiteľom nedopustí, prípadne sa ho nedopustí v takej intenzite. Avšak nečinnosťou okresného súdu sa napadnuté konanie zbytočne predlžuje, čo stresové situácie sťažovateľky len stupňuje.

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 649/2021-11 z 20. decembra 2021 ju podľa § 56 ods. 1 a 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

6. Ústavný súd následne výzvou z 22. decembra 2021 vyzval predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k opodstatnenosti ústavnej sťažnosti. Predseda okresného súdu v podaní doručenom ústavnému súdu 27. januára 2022 priložil vyjadrenie zákonného sudcu a v plnom rozsahu odkázal na jeho obsah. Zákonný sudca v prvom rade spochybnil, že sťažovateľka v napadnutom konaní prežíva ako obyčajný občan stresové situácie. Poukázal totiž na to, že sťažovateľka je na okresnom súde účastníkom viac ako 20 súdnych konaní a 19. mája 2020 bol na jej majetok vyhlásený konkurz. Ďalej uviedol, že sťažovateľka bola v napadnutom konaní napriek kvalifikovanému zástupcovi nečinná a o priebeh konania sa vôbec nezaujímal. Obdobný nárok ako v napadnutom konaní si mala sťažovateľka uplatňovať, resp. si stále uplatňuje aj v iných konaniach. Sudca poukázal aj na zjavný nepomer medzi sumou primeraného finančného zadost'učinenia, ktoré si sťažovateľka uplatňovala ústavnou sťažnosťou vo výške 5 000 eur, a sumou 299 eur, ktoré si uplatňovala v napadnutom konaní, pričom súd jej napokon priznal sumu 50 eur. Napokon k dĺžke vypracovania písomného rozhodnutia sudcu uviedol, že v rámci lehoty na jeho vypracovanie ochorel na COVID-19, preto požiadal predsedu súdu o predĺženie lehoty na jeho vypracovanie. Predmetný rozsudok bol následne vyhotovený 2. decembra 2021 a 28. decembra 2021 nadobudol právoplatnosť. Vzhľadom na uvedené sa domnieval, že v napadnutom konaní nemožno hovoriť o neodôvodnených priet'ahoch, a navrhol, aby ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol, nepriznal jej finančné zadost'učinenie a ani náhradu trov konania.

7. Po doručení vyjadrenia okresného súdu ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky, aby v prípade, ak by to sťažovateľka považovala za potrebné, zaujal stanovisko k vyjadreniu okresného súdu, ktoré mu v prílohe zaslal. Sťažovateľka sa prostredníctvom svojho právneho zástupcu v stanovenej lehote vyjadrila podaním zo 4. februára 2022, v ktorom zotrvala na svojich stanoviskách z ústavnej sťažnosti. V reakcii na stanovisko okresného súdu doplnila, že aj ak sa nevyjadrila k podaniu protistrany, toto nebránilo okresnému súdu konať a rozhodnúť, a zdôraznila, že aj napriek tomu napadnuté konanie, ktoré v konečnom dôsledku nevyžadovalo žiadnu aktivitu sťažovateľky a ani žiadne pojednávanie, trvalo takmer štyri a pol roka.

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s podaniami účastníkov dospel k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno v tomto prípade očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Chronológia úkonov okresného súdu

9. Ústavný súd nahliadnutím do vyžiadaného spisového materiálu okresného súdu, ako aj z neskoršieho vyjadrenia okresného súdu zistil, že okresný súd vykonal v napadnutom konaní tieto úkony:

- Dňa 21. augusta 2017 sťažovateľka podala žalobu na okresnom súde.
- Dňa 22. septembra 2017 okresný súd zaslal procesné poučenia spolu so žalobou žalovanej.
- Dňa 23. októbra 2017 vyjadrenie žalovanej bolo obratom doručené sťažovateľke s príslušnými procesnými poučeniami.

- Dňa 22. septembra 2021 okresný súd uverejnil na úradnej tabuli oznam o verejnom vyhlásení rozsudku s dátumom 28. septembra 2021.
- Dňa 28. septembra 2021 došlo na okresnom súde k verejnému vyhláseniu rozsudku.
- Dňa 15. novembra 2021 zákonný sudca požiadal predsedu súdu o predĺženie lehoty na písanie rozsudku do 15. decembra 2021 z dôvodu jeho kovidovej práceneschopnosti.
- Dňa 2. decembra 2021 okresný súd zaslal rozsudok sporovým stranám.
- Predmetný rozsudok nadobudol právoplatnosť 28. decembra 2021.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či napadnutým postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

11. Pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, III. ÚS 171/20).

12. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala predtým z niektorých ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (napr. § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1), ktorý platil do 30. júna 2016, a v súčasnosti už vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú

- právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje,
- správanie účastníka súdneho konania a

- postup samotného súdu.

Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

Právna a faktická zložitosť veci:

14. Pri posudzovaní prvého kritéria zložitosti veci je zrejmé, že v napadnutom konaní nešlo ani o právne alebo skutkovo zložitú vec. Okresný súd totiž o žalobe sťažovateľky rozhodol na základe písomných podaní sporových strán aj bez nariadenia pojednávania.

Správanie účastníka konania:

15. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd konštatuje, že ak sa sťažovateľka nevyjadrila na výzvu súdu k podaniu protistrany, neporušila žiadnu zákonnú povinnosť a okresný súd mohol a napokon aj konal bez tohto jej vyjadrenia. Aj keď jej tvrdenie, že sa plánovala vyjadriť až na potenciálnom pojednávaní nevyznieva dôveryhodne, toto a ani jej pasivita v samotnom konaní nemôžu ospravedlňovať takmer štvorročnú nečinnosť okresného súdu. Aj keď tieto okolnosti nemohli mať vplyv na posúdenie toho, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, ústavný súd na nich prihliadol pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení.

Postup súdu v napadnutom konaní:

16. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup samotného okresného súdu v napadnutom konaní. Z už uvedenej chronológie vyplýva, že po prvotných procesných úkonoch po prijatí žaloby bol okresný súd takmer štyri roky úplne nečinný (medzi októbrom 2017 a septembrom 2021). Nečinnosť takéhoto rozsahu nebola ničím odôvodnená, a preto celkom jednoznačne indikuje priet'ahy v napadnutom konaní.

17. Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým postupom okresného súdu porušené boli (bod 1 výroku tohto nálezu).

18. Ústavný súd konštatuje, že v čase meritórneho rozhodovania o ústavnej sťažnosti sťažovateľky bolo napadnuté konanie už právoplatne ukončené. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nevyhovel ústavnej sťažnosti v tej časti, v ktorej sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných priet'ahov (bod 3 výroku tohto nálezu), pretože takýto príkaz uložený okresnému súdu v aktuálnej procesnej situácii nemá žiadne opodstatnenie.

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

19. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

20. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného

finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

21. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

22. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

23. Sťažovateľka si uplatnila primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 eur, pričom ho zdôvodnila aj stresom z prebiehajúceho súdneho konania. Ústavný súd v tomto prípade zvažil povahu prerokúvanej veci a jej význam pre sťažovateľku a prihliadol aj na jej pasivitu v napadnutom konaní a aj na samotný výsledok (proti ktorému sa neodvolala, pozn.). Predmetom konania bolo priznanie primeraného finančného zadosťučinenia po tom, čo sťažovateľka na súde úspešne uplatnila porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej zákonom na ochranu spotrebiteľa. Sťažovateľka žiadala finančné zadosťučinenie vo výške 299 eur a okresný súd jej v napadnutom konaní priznal sumu 50 eur. Nešlo teda o konanie, ktoré by zásadným spôsobom mohlo ovplyvniť jej právne postavenie. Ústavný súd tiež prihliadol na skutočnosť, že už samotná deklarácia porušenia základných práv a náhrada trov konania implicitne zahrňujú aj satisfakčný prvok. Vzhľadom na tieto okolnosti ústavný súd v časti o primeranom finančnom zadosťučinení ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 3 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

24. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 384,08 eur (bod 2 výroku tohto nálezu).

25. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 2 úkony právnej služby v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2021 v sume 181,17 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2021 v sume 10,87 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky).

26. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

27. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. marca 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu